

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

15 листопада 2018 .

Київ

№ 17-рк

Міністерство освіти і науки України

Про вжиття заходів, спрямованих
на розвиток конкуренції

- (1) На підставі інформації, отриманої з депутатського запиту від 04.04.2018 № 2034/2018, Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) проведено перевірку Міністерства освіти і науки України (далі – МОН України, Міністерство) щодо дотримання ним вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час підготовки та підписання Меморандуму про співробітництво (далі – Меморандум) між компанією Plagiat.pl Sp.z o.o, ТОВ «Плагіат» та МОН України від 23.02.2018.
- (2) Листом від 13.04.2018 № 1/11-4133 (вх. № 6-01/5850 від 18.05.2018) МОН України повідомило Комітет: *«Міністерство освіти і науки України, в рамках реалізації статті 42 Закону України «Про освіту» щодо сприяння академічної доброчесності та підвищенню якості освіти в цілому, поставило за мету підписання ряду меморандумів про співпрацю з компаніями, які надають послуги з перевірки текстів на наявність академічного плагіату. Так, 23 лютого 2018 року Міністерство підписало меморандум з компанією Plagiat.pl Sp.z o.o, ТОВ «Плагіат», а 04 квітня 2018 – з ТОВ «Антиплагіат». У разі надходження пропозицій від інших учасників надання вище вказаних послуг, для створення рівних умов для усіх сторін, МОН готове і надалі підписувати зазначені меморандуми».*
- (3) Ініціатором підписання Меморандуму виступила компанія Plagiat.pl Sp.z o.o, яка має діючі представництва у 12 країнах, а клієнтська мережа нараховує більше 350 закладів вищої освіти та наукових установ в усьому світі. Програмне забезпечення компанії Plagiat.pl Sp.z o.o є частиною державного проекту для Міністерства вищої освіти і науки Польської Республіки та Румунії щодо перевірки дисертації на академічний плагіат.
- (4) Згідно зі статтею 42 Закону України «Про освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема: академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

- (5) Відповідно до інформації з депутатського запиту: *«За офіційною заявою, відповідно до умов Меморандуму, компанія Plagiat.pl, що є засновницею юридичної особи ТОВ «Плагіат» дасть можливість українським вишам протягом 5 років безоплатно використовувати сучасну систему для виявлення плагіату, зокрема з робіт, виконаних різними мовами. Використання цього інструменту навчальними закладами (їх спецрадами) є добровільним і формалізується у вигляді окремої Угоди між ЗВО та компанією Plagiat.pl».*
- (6) Як свідчать положення Меморандуму, його місією є готовність сторін співпрацювати на основі взаємовигідних умов, головним завданням яких є захист інтелектуальної власності та сприяння впровадженню в освітніх установах України передового досвіду в сфері академічної доброчесності.
- (7) Предметом Меморандуму є:
- взаємна підтримка у сфері популяризації захисту авторського права в закладах вищої освіти України;
 - спільна реалізація проектів, програм, семінарів, конференцій, круглих столів та інших подібних заходів з метою підвищення пріоритетності завдань, пов'язаних із захистом інтелектуальної власності та академічної доброчесності в цілому;
 - спільна робота в напрямі впровадження уніфікованих процедур антиплагіатної перевірки й оцінки наукових та студентських робіт у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) України;
 - експертна й технічна підтримка Виконавця (ТОВ «Плагіат») у напрямі підвищення академічної доброчесності.
- (8) При цьому, про що також зазначено в депутатському запиті, низка положень із тексту Меморандуму, не відповідають офіційно заявленим у Міністерстві умовам для співпраці та гарантіям того, що компанії Plagiat.pl не надається монопольне становище або будь-які преференції на українському ринку.
- (9) Так, відповідно до пункту 13 Меморандуму Міністерство сприяє створенню умов для того, щоб ЗВО підписали двосторонні контракти з Виконавцем (ТОВ «Плагіат») протягом трьох місяців з дати підписання Меморандуму.
- (10) Стосовно зазначеного пункту Міністерство в листі від 18.05.2018 № 6-01/5850 повідомило Комітет: *«Сприяння Міністерством для створення умов щодо підписання контрактів між закладом вищої освіти та компанією Plagiat.pl Sp.z o.o, чи будь-якою іншою, яка звернеться до МОН з метою підписання аналогічного меморандуму полягає у тому, що Міністерство інформує заклади вищої освіти про можливість скористатись такими послугами (наприклад лист МОН від 13.04.2018 № 14/11-4133)».*
- (11) У згаданому листі МОН України від 13.04.2018 № 14/11-4133, що був адресований керівникам закладів вищої освіти, в яких діють спеціалізовані вчені ради, зокрема, зазначено про підписані між Міністерством та компанією Plagiat.pl і ТОВ «Антиплагіат» меморандуми про співробітництво та окреслено концептуальні положення меморандумів.
- (12) Так, зокрема, зазначено: *«Особливістю Меморандумів є зобов'язання компаній здійснювати безкоштовну перевірку дисертацій, тобто принаймні один раз перевіряти кожен наукову працю. При цьому інші послуги (перевірка наукових видань,*

студентських робіт тощо) можуть здійснюватися на платній основі, що повинно бути обумовлено в індивідуальному контракті (договорі) між компанією та кожним ЗВО зокрема. Міністерство визнає, що довідка про результат перевірки дисертацій, виконаної цими компаніями на основі перевірки в базах даних та інших джерелах, визначених в контракті (договорі), не потребує додаткової перевірки на текстові запозичення в базах, вказаних у довідці. Ми вважаємо цей результат вичерпним на даних базах на даний момент часу. Вважаємо за необхідне звернути увагу спеціалізованим вченим радам та здобувачів наукових ступенів на те, що жодна довідка, якою б компанією вона не була видана, не може бути універсальною гарантією відсутності текстових запозичень (плагіату). Тому, якщо у поданій роботі іншими інституціями (особами) на інших базах буде знайдено плагіат, то претендент та інші причетні особи відповідатимуть відповідно до Порядку присудження наукових ступенів затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567».

- (13) Відповідно до п. 14 Меморандуму Міністерство приймає і підтверджує той факт, що результат перевірки антиплагіатної системи Виконавця є вичерпним для визнання факту перевищення або не перевищення допустимого рівня запозичення, якщо спеціалізована вчена рада перевірила документ всередині:
 - Баз даних ЗВО (вітчизняних);
 - Баз даних ЗВО-партнерів, доступних для Виконавця;
 - Інші бази даних доступні системі;
 - Відкритих джерелах Інтернету.
- (14) Зазначене положення Меморандуму може трактуватись як таке, що визнається Міністерством єдиним достатнім для визначення рівня допустимих запозичень у текстах наукових робіт, чим надаються переваги Виконавцю (ТОВ «Плагіат») порівняно з іншими суб'єктами, що можуть забезпечити таку перевірку.
- (15) При цьому воно суперечить позиції Міністерства, викладеній у листі від 13.04.2018 № 14/11-4133: *«Жодна довідка, якою б компанією вона не була видана, не може бути універсальною гарантією відсутності текстових запозичень (плагіату)».*
- (16) Пунктом 16 Меморандуму встановлено, що договір між ЗВО та Виконавцем буде включати всі умови Меморандуму, а також додаткові умови, які впливають з технічних робіт і зобов'язань для виконання Меморандуму.
- (17) Редакція зазначеного положення Меморандуму по суті обмежує ЗВО у вільному виборі умов меморандуму.
- (18) Положення Меморандуму в сукупності, зокрема щодо сприяння ЗВО в укладенні двосторонніх контрактів з Виконавцем (ТОВ «Плагіат»), прийняття перевірки наукових робіт Виконавця на запозичення як вичерпної, обов'язковості включення умов Меморандуму до договорів між ЗВО та Виконавцем, можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме, позбавити можливості вищі навчальні заклади самостійно обирати суб'єкта, який буде надавати послуги з перевірки текстів на наявність академічного плагіату.
- (19) Відсутність нормативно-правового акта, яким було б закріплено прозорі та проконкурентні умови відбору суб'єктів господарювання для підписання меморандумів про співпрацю з перевірки текстів на наявність академічного плагіату, зокрема з визначеними критеріями/вимогами до таких суб'єктів, основними умовами

договорів, у тому числі щодо платності послуг, не забезпечує рівних умов доступу суб'єктів до такої співпраці.

З метою розвитку конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 5 частини третьої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України надає Міністерству освіти і науки України такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Розробити та прийняти нормативно-правовий акт, яким визначити прозорі та проконкурентні умови відбору суб'єктів господарювання для співпраці з перевірки текстів на наявність академічного плагіату.

2. Переглянути положення укладених меморандумів про співпрацю щодо впровадження досвіду у сфері академічної доброчесності з урахуванням позиції, викладеної у мотивувальній частині рекомендацій.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у 30-денний строк з дня їх отримання.

В. о. Голови Комітету

М. НІЖНІК